

RETTSMØTERAPPORT
i sak E-11/16

ANMODNING til Domstolen etter artikkel 34 i Avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et Overvåkningsorgan og en Domstol fra Oslo tingrett i en sak for denne domstol mellom

Mobil Betriebskrankenkasse

og

Tryg Forsikring

om tolkningen av artikkel 85 nr. 1 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 883/2004 av 29. april 2004 om koordinering av trygdeordninger.

I Innledning

1. Ved brev 31. august 2016, registrert ved EFTA-domstolen 7. september 2016, fremsatte Oslo tingrett en anmodning om rådgivende uttalelse i en sak som står for tingretten mellom Mobil Betriebskrankenkasse (“saksøker”) og Tryg Forsikring (“saksøkte”).
2. Saken for den anmodende domstol gjelder et regressoppgjør mellom et tysk forsikringselskap og et norsk forsikringselskap etter at en tysk privatperson (“den skadelidte”) ble skadet i en bilulykke i Norge i 2011. I denne sak er spørsmålet nærmere bestemt om saksøkte er forpliktet til å betale erstatning til saksøker utmålt etter tysk rett, fordi tysk rett påla sistnevnte å dekke de aktuelle kostnader uavhengig av om de var erstatningsmessige etter norsk rett.

II Rettslig bakgrunn

EØS-rett

3. På det tidspunkt da ulykken skjedde i Norge, var rådsforordning (EØF) nr. 1408/71 av 14. juni 1971 om anvendelse av trygdeordninger på arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og deres familier som flytter innenfor Fellesskapet (EFT 1971 L 149, s.

2) (“forordning nr. 1408/71”), som det vises til i Avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (“EØS-avtalen” eller “EØS”) vedlegg VI punkt 1, trådt i kraft i EØS.

4. Forordning nr. 1408/71 artikkel 93 nr. 1 lyder:

Dersom en person mottar ytelser i henhold til en medlemsstats lovgivning for en skade som skyldes forhold inntruffet på en annen medlemsstats territorium, skal følgende regler gjelde for eventuelle krav fra den institusjon som er ansvarlig for å utbetale ytelser, overfor en erstatningsansvarlig tredjemann:

(a) når den institusjon som er ansvarlig for å utbetale ytelser etter lovgivningen den anvender, trer inn i de krav som ytelsesmottakeren har overfor tredjemann, skal enhver medlemsstat anerkjenne dette forhold,

(b) når den institusjon som er ansvarlig for å utbetale ytelser, har et selvstendig krav overfor tredjemann, skal enhver medlemsstat anerkjenne dette kravet.

5. Forordning nr. 1408/71 ble opphevet ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 883/2004 av 29. april 2004 om koordinering av trygdeordninger (EUT 2004 L 200, s. 1, som korrigerert ved EUT 2007 L 204, s. 30, og EØS-tillegg 2015 nr. 76, s. 40) (“koordineringsforordningen”), som ble innlemmet i EØS-avtalen vedlegg VI punkt 1 ved EØS-komiteens beslutning nr. 76/2011 av 1. juli 2011.¹ Forfatningsrettslige krav ble angitt, og koordineringsforordningen trådte i kraft i EØS 1. juni 2012.

6. Koordineringsforordningen artikkel 19 lyder:

1. Med mindre det er fastsatt noe annet i nr. 2, skal et medlem i trygdeordningen og medlemmer av hans/hennes familie som oppholder seg i en annen medlemsstat enn den kompetente medlemsstat, ha rett til de naturalytelser som av medisinske grunner blir nødvendige under oppholdet, idet det tas hensyn til ytelsenes art og oppholdets forventede varighet. Disse ytelsene skal på vegne av den kompetente institusjon gis av institusjonen på oppholdsstedet i samsvar med bestemmelsene i lovgivningen den anvender, som om de berørte personer hadde trygdedekning etter nevnte lovgivning.

2. Den administrative kommisjon skal utarbeide en liste over naturalytelser som, for å kunne gis under et opphold i en annen medlemsstat, av praktiske grunner forutsetter en forhåndsavtale mellom den berørte personen og behandlingsinstitusjonen.

---

¹ EUT 2011 L 262, s. 33, og EØS-tillegg 2011 nr. 54, s. 46.

7. Koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 lyder:

Dersom en person mottar ytelser etter en medlemsstats lovgivning for en skade som skyldes forhold inntruffet i en annen medlemsstat, skal følgende regler gjelde for eventuelle krav fra institusjonen som har ansvar for å gi ytelser, overfor en erstatningsansvarlig tredjepart:

- (a) når institusjonen som har ansvar for å gi ytelser, inntreer, i samsvar med lovgivningen den anvender, i ytelsesmottakerens krav overfor tredjepart, skal hver medlemsstat anerkjenne denne inntreden,*
- (b) når institusjonen som har ansvar for å gi ytelser, har et selvstendig krav overfor tredjepart, skal hver medlemsstat anerkjenne dette krav.*

Nasjonal rett

8. På det tidspunkt ulykken skjedde i Norge, gjaldt forskrift 30. juni 2006 nr. 731 om inkorporasjon av trygdeforordningene i EØS-avtalen² i Norge. Forskriften § 1 fastsatte at bestemmelsene i blant annet vedlegg VI punkt 1 til EØS-avtalen, herunder forordning nr. 1408/71 med endringer, skulle gjelde som forskrift i Norge. På samme måte fastsetter § 1 i forskrift 22. juni 2012 nr. 585 om inkorporasjon av trygdeforordningene i EØS-avtalen³ at koordineringsforordningen med endringer gjelder som forskrift i Norge.

9. I lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning (“skadeserstatningsloven”)⁴ begrenses retten til regress i § 3-7 nr. 1, som fastsetter at trygden eller en pensjonsinnretning ikke kan kreve regress hos den ansvarlige for utbetalinger i forbindelse med en skade, med mindre den erstatningsansvarlige selv forsettlig har voldt skaden. Ved personskadeforsikring gjelder det samme for forsikringsselskapets regress mot den ansvarlige.

III Faktum og saksgang

10. Ulykken fant sted 6. mai 2011, da den skadelidte var på ferie i Norge i sin tyskregistrerte bil. Føreren av den andre bil, som var norskregistrert og ansvarsforsikret hos saksøkte, ble funnet ansvarlig for skaden.

11. Den skadelidte ble umiddelbart etter ulykken fraktet til sykehus i Kristiansand, der han fikk akuttbehandling for en rekke ortopediske og indremedisinske skader. Han ble tilbudt operasjon av en armskade og en kneskade ved sykehuset, men han ba om å bli

---

² Forskrift om inkorporasjon av trygdeforordningene i EØS-avtalen. FOR-2006-06-30-731.

³ Forskrift om inkorporasjon av trygdeforordningene i EØS-avtalen. FOR-2012-06-22-585.

⁴ Lov om skadeserstatning. LOV-1969-06-13-26.

overflyttet til et sykehus i Tyskland for å få utført operasjonene der. Det oppsto komplikasjoner i tilknytning til operasjonen i Tyskland, og sykehusoppholdet der ble derfor lengre enn planlagt.

12. Ifølge den anmodende domstol er partene enige om at de ortopediske og indremedisinske skader tilhelet i løpet av de første seks måneder etter ulykken. Imidlertid fikk den skadelidte en utvikling av andre alvorlige lidelser som han også hadde hatt før ulykken. Partene er enige om at de sistnevnte lidelser med tilhørende arbeidsuførhet ikke er en følge av trafikkulykken i Norge.

13. Saksøkte erkjente ansvar etter lov 3. februar 1961 om ansvar for skade som motorvogner gjer⁵ § 8 for de plager og tap den skadelidte ble påført som følge av trafikkulykken. Erstatningen ble utmålt skjedde etter skadeserstatningslovens bestemmelser og norsk erstatningsrett. Ifølge den anmodende domstol er partene enige om at saksøkte har utbetalt full erstatning for den skadelidtes erstatningsmessige tap, herunder utgifter og inntektstap han har hatt som følge av trafikkulykken.

14. Den skadelidte var dekket av en tysk lovpålagt helseforsikring hos saksøker. Saksøker foretok en rekke utbetalinger under denne forsikringsordning og krevde deretter regress hos saksøkte. Saksøkte aksepterte flere av regresskravene, men avviste andre med henvisning til at de resterende utgifter ikke var erstatningsmessige på den direkte skadelidtes hånd etter norsk rett. Nærmere bestemt er det tre av saksøkers krav som er bestridt. Det første krav tvisten står om, gjelder utgifter til behandling på sykehus i Norge. Ordningen med europeisk helsetrygdkort medfører at den skadelidte ikke selv var ansvarlig for utgiftene. Det avviste krav under denne post utgjør EUR 11 310. Likevel er saksøker forpliktet til å betale disse utgiftene etter tysk rett. Det andre omtvistede krav gjelder utgifter til sykehusoppholdet i Tyskland, samt tilknyttede syketransportutgifter. Ifølge saksøkte har forsikringstakeren en tapsbegrensningsplikt og burde derfor ha tatt imot tilbudet om å få operasjonene utført på sykehuset i Norge. Det avviste krav under denne post utgjør EUR 55 210,45. Det tredje omtvistede krav gjelder utgifter til behandling som ikke anses erstatningsmessig etter norsk rett, herunder lymfedrenasje og generell massasje. Det avviste krav under denne post utgjør EUR 5 873,16.

15. Saksøker bragte de omtvistede krav inn for den anmodende domstol, som forela følgende spørsmål for EFTA-domstolen:

Spørsmål 1, om tolkningen av Koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 bokstav a:

Når en institusjon i den skadelidtes hjemland som har ansvar for å gi ytelse, etter hjemlandets rett "inntretr" i denne skadelidtes krav mot

---

⁵ Lov om ansvar for skade som motorvogner gjer (bilansvarslova). LOV-1961-02-03.

"tredjemann", skal andre EØS-land anerkjenne institusjonens inntreden i kravet. Betyr dette

- at andre EØS-land må anerkjenne at kravet er overført fra den skadelidte til institusjonen og at kravets eksistens og omfang beror på hjemlandets rett;
- at andre EØS-land må anerkjenne at kravet er overført fra den skadelidte til institusjonen og at kravets eksistens og omfang beror på retten i det landet skaden skjedde; *eller*
- at andre EØS-land må anerkjenne at kravet er overført fra den skadelidte til institusjonen, men uten at Koordineringsforordningen har betydning for lovvalg når det gjelder kravets eksistens og omfang?

Spørsmål 2, om tolkningen av Koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 bokstav b:

Når institusjonen som har ansvar for å gi ytelser har et selvstendig krav overfor en tredjepart, skal andre EØS-land anerkjenne dette kravet. Betyr dette

- at andre EØS-land må anerkjenne dette kravet fullt ut, herunder at dets eksistens og omfang beror på hjemlandets rett; *eller*
- at andre EØS-land må anerkjenne kravet, med de begrensninger som måtte følge av rettsreglene i det landet skaden skjedde?

IV Skriftlige innlegg

16. I medhold av artikkel 20 i Domstolens vedtekter og artikkel 97 i Domstolens rettergangsordning er skriftlige innlegg inngitt av:

- saksøker, representert ved advokat Patrick Lundevall-Unger,
- saksøkte, representert ved advokat Terje Marthinsen,
- Den tyske regjering, representert ved Thomas Henze og Kathleen Stranz, som partsrepresentanter,

- Den norske regjering, representert ved advokat Marius Emberland, Regjeringsadvokaten, og førstekonsulent Kine Sverdrup Borge, Utenriksdepartementet, som partsrepresentanter,
- EFTAs overvåkningsorgan (“ESA”), representert ved Carsten Zatschler og Maria Moustakali, medlemmer av Department of Legal & Executive Affairs, som partsrepresentanter, og
- Europakommisjonen (“Kommisjonen”), representert ved juridisk rådgiver Denis Martin og Jonathan Tomkin, medlem av Kommisjonens juridiske tjeneste, som partsrepresentanter.

V Sammendrag av fremsatte anførsler

Saksøker

17. Når det gjelder kostnadene påløpt i Tyskland, altså det andre omtvistede krav, sier saksøker seg enig med saksøkte i at det er rettsreglene i det land der skaden skjedde, som setter grensene for hva en “institusjon” etter koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 kan kreve dekket av ansvarsforsikreren. Imidlertid må det også tas hensyn til institusjonens hjemlands rett. Dette innebærer at det må tas hensyn til to regelverk.

18. Dersom rettsreglene i det land der skaden skjedde, ikke oppstiller begrensninger på retten til regress, er det den materielle rett i den skadelidtes hjemland og begrensningene fastsatt der som må vurderes. Der det foreligger begrensninger, må disse aksepteres. Men dersom det ikke er oppstilt noen begrensninger, og hjemlandets institusjon er forpliktet til å dekke diverse behandlinger, medfører dette at det kan kreves regress i det land der skaden skjedde.

19. Om derimot rettsreglene i det land der skaden skjedde oppstiller begrensninger, må disse aksepteres, også dersom det ikke oppstilles slike begrensninger i materiell rett i den skadelidtes hjemland. Under slike omstendigheter vil det dermed ikke foreligge noen regressrett.

20. Saksøker viser til rettspraksis fra norske domstoler og gjør gjeldende at i motsetning til hva saksøkte påstår, er det i norsk rett ingen begrensninger på saksøkers rett til inntreden i så måte, da skadeserstatningsloven § 3-7 ikke gjelder for utenlandske institusjoner. Følgelig står det saksøker fritt å kreve regress. Etter saksøkers oppfatning følger dette av koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 og gjenspeiles i forordningens formål.

21. Det kravet den skadelidte hadde mot saksøkte, er overført til saksøker, som i sin tur har rett til regress og kan kreve erstatning for de utbetalinger den har vært forpliktet til å foreta til den skadelidte etter tysk rett.

22. Når det gjelder utgiftene til behandling av den skadelidte i Norge, altså det første omtvistede krav, gjør saksøker gjeldende at selv om den skadelidte ikke personlig var ansvarlig for å dekke utgiftene til behandlingen han fikk i Norge, krevde det norske helsevesen utgiftene til behandlingen refundert av saksøker. Saksøker gjør gjeldende at det derfor ikke er riktig å påstå at den skadelidte under slike omstendigheter ikke må dekke påløpte utgifter. Det er bare det at den skadelidte ikke selv betaler for dette. Det er saksøker som må dekke kostnadene.

23. Saksøker fastholder at det ikke foreligger noen begrensninger til hinder for å søke regress i den foreliggende sak. Og det kan heller ikke finnes noen begrensninger, for Norge er bundet av forordning nr. 1408/71 så vel som av rådsforordning (EØF) nr. 574/72 av 21. mars 1972 om regler for gjennomføring av forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse av trygdeordninger på arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende og deres familiemedlemmer som flytter innenfor Fellesskapet (EFT 1972 L 74, s. 1). Dermed må også utgifter til behandling av den skadelidte som er påløpt i en EØS-stat, og som behandlingsinstitusjonen krever refundert, også være omfattet av retten til regress.

24. Når det gjelder saksøktes anførsel angående den skadelidtes tapsbegrensningsplikt, gjør saksøker gjeldende at anførselen må avvises av to grunner. For det første ville saksøker ikke ha spart noen utgifter om den skadelidte etter eget ønske ikke var blitt overflyttet til Tyskland. Saksøker er forpliktet til å betale for all behandling som ble gitt i Norge. For det annet er den skadelidte ikke forpliktet til å ta imot behandling på det stedet der utgiftene er lavest. Etter tysk rett har den skadelidte fritt legevalg.

25. Endelig, når det gjelder saksøktes henvisning til dommen i *Kordel m.fl.*,⁶ gjør saksøker gjeldende at denne dom bare gjaldt det faktiske omfang av kravet som er overført. Hvordan kravet skal formuleres, må avgjøres etter nasjonal rett, altså den lovgivning den sosiale institusjon er underlagt. Det er selve kravets ordlyd, fortsetter saksøker, som må anerkjennes i utlandet etter EØS-retten.

26. Saksøker fremsetter ikke noe bestemt forslag til svar på de forelagte spørsmål.

Saksøkte

27. Innledningsvis bemerker saksøkte at erstatningsretten ikke er harmonisert i EØS. Derimot er forsikringsretten i betydelig grad harmonisert. Etter saksøktes mening gjelder denne sak det førstnevnte rettsområde, ikke det sistnevnte.

28. Saksøkte gjør gjeldende at det er rettsreglene i det land der skaden skjedde, som setter grensene for hva en "institusjon" etter koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 kan kreve dekket av ansvarsforsikreren.

---

⁶ Det vises til dommen i *Kordel m.fl.*, C-397/96, EU:C:1999:432.

29. Når det gjelder det første spørsmål, gjør saksøkte gjeldende at partene er enige om at det etter norsk rett ikke finnes noen faktisk eller rettslig årsakssammenheng mellom skaden og de gjenværende tap. Med andre ord ville den skadelidte, om han selv hadde dekket angjeldende utgifter og så krevet refusjon fra saksøkte, ha mislyktes. Det sentrale spørsmål i den foreliggende sak er derfor om saksøker, som en følge av EØS-retten, står i bedre posisjon overfor skadevolder enn den direkte skadelidte ville stått i om det var rettsreglene på skadestedet som kom til anvendelse.

30. Saksøkte gjør gjeldende at ordene “som skyldes” i koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 bør fortolkes slik at også EØS-retten krever en faktisk og rettslig årsakssammenheng mellom den påførte skade og det overførte krav. Ordlyden tilsier at dette krav om årsakssammenheng utgjør en selvstendig skranke som må overvinnes for at det kan kreves regress etter forordningen artikkel 85 nr. 1. Saksøkte er av den oppfatning at det ikke foreligger noen erstatningsmessig årsakssammenheng etter norsk rett i den foreliggende sak.

31. Når det gjelder det andre omtvistede krav, som gjelder sykehusbehandlingen i Tyskland og syketransportutgifter i denne forbindelse, gjør saksøkte gjeldende at dersom den skadelidte hadde tatt imot tilbudet om operasjon i Norge, ville utgiftene til operasjon og sykehusoppholdet for ham blitt dekket av ordningen med europeisk helsetrygdkort. Saksøkte fastholder at siden den skadelidte hadde en tapsbegrensningsplikt, var ikke ulykken en nødvendig forutsetning for behandlings- og transportutgiftene i Tyskland. Derfor oppfylles ikke kravet om en faktisk og rettslig årsakssammenheng for dette krav.

32. Når det gjelder det tredje omtvistede krav angående utgifter til behandling som ikke anses erstatningsmessig etter norsk rett, fastholder saksøkte at det ikke er omtvistet at disse kostnadene ikke er erstatningsmessige etter norsk erstatningsrett.

33. Saksøkte gjør gjeldende at saksøkers regresskrav ikke kan overskride grensene fastsatt i norsk erstatningsrett.⁷ Dersom erstatningsretten i det land der skaden skjedde, fastsetter et tak som den skadelidte må overholde, må det samme tak også overholdes av den part som har regressrett.⁸

34. Ifølge saksøkte vil den direkte skadelidte motta summen av alle betalinger som han etter rettsreglene i det landet der skaden skjedde, er berettiget til fra den ansvarlige for skaden, samt slike tilleggsytelser som han har krav på etter forsikringskontrakten med institusjonen. Men dersom institusjonens plikt til å foreta ytterligere utbetalinger til den direkte skadelidte følger av forsikringsvilkårene eller av rettsreglene i det land institusjonen tilhører, vil institusjonen ikke kunne kreve beløpet dekket av den ansvarlige for skaden.

---

⁷ Det vises ved analogi til dommen i *Kordel m.fl.*, som omtalt over, avsnitt 2 i slutningen.

⁸ Det vises til uttalelse fra generaladvokat Lenz i *DAK*, C-428/92, EU:C:1994:136, avsnitt 31.

35. I tillegg bemerker saksøkte at prinsippet om at det er skadestedets rett som skal anvendes, har sterke røtter i EØS-statene og er også hjemlet i artikkel 4 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 864/2007 av 11. juli 2007 om hvilken lovgivning som får anvendelse på forpliktelser utenfor avtaleforhold (EUT 2007 L 199, s. 40) ("Roma II-forordningen"), selv om saksøkte legger til at nevnte forordning ikke inngår i EØS-retten.

36. Saksøkte gjør gjeldende at dommen i *Kordel m.fl.*, som omtalt over, medfører at det i forhold til pensjoner og andre trygdeytelser ikke som sådan kan nektes regress etter rettsreglene i det land der skaden skjedde. Det er fornuftig og i samsvar med formålet bak koordineringsforordningen at ytelsens eksistens bestemmes av lovgivningen i hjemlandet til den regressøkende. Imidlertid må kravets hjemmel og omfang reguleres av lovgivningen i det landet der skaden skjedde, noe som dermed kan føre til en begrensning av regressretten, også med hensyn til trygdeytelser, for eksempel dersom den ansvarlige forsikrer allerede har betalt den direkte skadelidte det som er maksimalt erstatningsbeløp etter dens lovgivning.

37. Saksøkte konkluderer med at saksøkers regressrett når det gjelder utgiftene den anmodende domstols første spørsmål gjelder, må avgjøres på grunnlag av rettsreglene i det land der skaden skjedde.

38. Når det gjelder det annet spørsmål, gjør saksøkte gjeldende at den skadelidte ikke var personlig ansvarlig for å dekke utgiftene til sin medisinske behandling i Norge. Som følge av ordningen med europeisk helsetrygdkort er saksøker forpliktet til å kompensere den norske stat for behandlingen, men det norske helsevesen hadde ingen rett til erstatning eller regress overfor saksøkte. Siden utgiftene saken gjelder, ikke er ytelse den skadelidte har mottatt i Tyskland som en følge av ulykken, faller dette spørsmål utenfor forordningens virkeområde, da artikkel 85 nr. 1 bare gjelder når en person mottar ytelse etter en EØS-stats lovgivning for en skade som skyldes hendelser som har funnet sted i en annen EØS-stat.

39. Derfor legger saksøkte til grunn at grensene for saksøkers selvstendige krav må fastsettes etter norsk erstatningsrett. Saksøker fastholder at partene er enige om at saksøker etter norsk rett ikke har noe selvstendig krav mot saksøkte for de aktuelle utgifter.

40. Saksøkte fremsetter ikke noe bestemt forslag til svar på de forelagte spørsmål.

Den tyske regjering

41. Den tyske regjering anfører at koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 bokstav a innebærer at andre EØS-stater må anerkjenne at det aktuelle krav er overført fra den skadelidte til den kompetente institusjon, dersom og i den utstrekning dette er nedfelt i de sosialrettslige bestemmelser som kommer til anvendelse der den aktuelle institusjon er basert. På samme tid har koordineringsforordningen ingen betydning for om og i hvilken

utstrekning et sivilrettslig krav kan fremmes. Erstatningsregler og trygderegler må vurderes hver for seg.

42. Den tyske regjering fastholder at hver gang det er avvik mellom gjeldende erstatningsrett på den ene side og trygderettslige bestemmelser på den annen, vil spørsmålet om og i hvilken utstrekning det kan kreves erstatning basert på sivilrettslig ansvar, måtte vurderes ut fra de sivilrettslige bestemmelser den behandlende domstol finner at kommer til anvendelse, og i betraktning av de relevante lovvalgsregler.

43. Reglene for samordning fastsatt i koordineringsforordningen, kommer ikke til anvendelse i foreliggende sak ettersom de ikke angir hvilken erstatningsrett som skal gjelde.⁹ Karakteren og omfanget av de av den skadelidtes rettigheter som institusjonen har trådt inn i, defineres utelukkende av trygderetten.

44. Koordineringsforordningen artikkel 11 fastsetter lovvalgsreglene som bestemmer hvilken sosialrett som skal legges til grunn ved vurderingen av hvilke trygdeytelser en skadelidt har rett til. Koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 bokstav a inneholder ingen krav når det gjelder det materielle innhold i sivilrettslige krav. Den sier bare at de berørte EØS-stater må anerkjenne at rettigheter overføres.

45. I den foreliggende sak er det dermed ikke koordineringsforordningen som fastsetter lovvalgsregelen som skal legges til grunn ved fastsettelse av omfanget av de overførte krav. Den anmodende domstol må snarere basere sin vurdering på lovvalgsreglene som er fastsatt i internasjonal privatrett, og som kommer til anvendelse etter nasjonal rett.

46. Når det gjelder det annet spørsmål, fastholder den tyske regjering – også her etter koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 bokstav b – at det må skilles mellom gjeldende erstatningsregler og gjeldende trygderegler. Forordningen artikkel 85 nr. 1 bokstav b må derfor tolkes slik at andre EØS-stater må anerkjenne at institusjonen kan fremme krav mot skadevolder dersom og i den utstrekning dette er nedfelt i de sosialrettslige bestemmelser som kommer til anvendelse der den aktuelle institusjon er basert.

47. Når det gjelder kravenes art og omfang, gjør den tyske regjering gjeldende at i den utstrekning kravene fremsettes med hjemmel i sosialrettslige bestemmelser alene, uten hensyn til eventuelle sivilrettslige krav, skal de avgjøres i tråd med de lovregler som institusjonen som har ansvar for å gi ytelsene, er underlagt. Imidlertid har koordineringsforordningen ingen betydning for om eller i hvilken utstrekning et sivilrettslig krav kan fremmes.

48. Den tyske regjering anmoder EFTA-domstolen om å besvare spørsmålene på følgende måte:

---

⁹ Det vises til dommen i *DAK*, C-428/92, EU:C:1994:222, avsnitt 21.

1. *Forordning nr. 883/2004 artikkel 85 nr. 1 bokstav a skal tolkes slik at andre EØS-stater må anerkjenne at kravet er overført fra den skadelidte til den kompetente institusjon, dersom og i den utstrekning dette er nedfelt i de sosialrettslige bestemmelser som kommer til anvendelse der den aktuelle institusjon er basert. Samtidig har forordning nr. 883/2004 ingen betydning for om og i hvilken utstrekning krav basert på erstatningsrettslig ansvar, kan gjøres gjeldende.*
2. *Forordning nr. 883/2004 artikkel 85 nr. 1 bokstav b skal tolkes slik at andre EØS-stater må anerkjenne at institusjonen kan fremme krav mot skadevolder dersom og i den utstrekning dette er nedfelt i de sosialrettslige bestemmelser som kommer til anvendelse der den aktuelle institusjon er basert. På samme tid har forordning nr. 883/2004 ingen betydning for om og i hvilken utstrekning krav basert på sivilrettslig ansvar, kan gjøres gjeldende.*

Den norske regjering

49. Den norske regjering anfører at siden spørsmålene anmodningen gjelder er tett forbundet, bør de behandles under ett. Den norske regjering gjør gjeldende at fortolkningen av koordineringsforordningen bør være i samsvar med fast rettspraksis fra Den europeiske unions domstol (“EU-domstolen”), som skiller mellom den lovgivning som kommer til anvendelse på overførte eller selvstendige rettigheter på den ene side, og den lovgivning som kommer til anvendelse på utøvelsen av overførte eller selvstendige rettigheter på den annen. Eksistensen av en overført eller selvstendig rettighet bestemmes av den lovgivning som kommer til anvendelse på institusjonen som gir ytelse, mens rettighetens materielle innhold bestemmes av lovgivningen i det land på hvis territorium skaden skjedde.¹⁰

50. Etter koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 skal altså subrogasjonsadgangen eller det selvstendige krav vurderes etter den lovgivning som anvendes av institusjonen som gir ytelsen. Det følger også av dette at dersom denne lovgivning gir en slik rettighet, må den anerkjennes i de andre EØS-stater. Utøvelsen av rettigheten bestemmes imidlertid av lovgivningen i den stat på hvis territorium skaden inntraff. Slik er det fordi artikkel 85 nr. 1 “is intended only to ensure that any right of action which an institution responsible for benefits may enjoy by virtue of the legislation it administers is recognised by the other Member States”. Bestemmelsen “does not purport to alter the applicable rules for determining whether and to what extent non-contractual liability on the part of the third party who caused the injury is to be incurred”.¹¹

---

¹⁰ Det vises ved analogi blant annet til dommene i *L'Etoile-Syndicat général*, 78/72, EU:C:1973:51; *Tiel-Utrecht Schadeverzekering*, 313/82, EU:C:1984:107; *DAK*, som omtalt over, og *Kordel m.fl.*, som omtalt over.

¹¹ Det vises til dommen i *Kordel m.fl.*, som omtalt over, avsnitt 15.

51. Den norske regjering fremsetter ikke noe bestemt forslag til svar på de forelagte spørsmål.

ESA

52. ESA anfører at ordlyden i koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 klart angir at muligheten for og omfanget av overføringen av en skadelidts rettigheter til en institusjon, er underlagt lovgivningen i den EØS-stat den kompetente institusjon ligger i. Dette argument har støtte i EU-domstolens rettspraksis.¹² Dette innebærer at dersom lovgivningen i en EØS-stat fastsetter at en trygdeinstitusjon i en rent intern situasjon trer inn i enhver rett til erstatning den skadelidte har overfor den erstatningsansvarlige, eller overfører til denne institusjon selvstendige krav mot den ansvarlige, så gjelder slik subrogasjon eller selvstendige krav også i grensekryssende situasjoner.

53. Lovgivningen i den EØS-stat institusjonen tilhører, bestemmer ikke bare om institusjonen trer inn i den skadelidtes rettigheter, men også arten og omfanget av de krav som overføres til institusjonen som har ansvar for å gi ytelse.¹³

54. Imidlertid reguleres håndhevingen av retten til inntreden i den EØS-stat der skaden inntraff, av lovgivningen i samme stat. Dermed er det lovgivningen i denne stat som regulerer rettighetene den skadelidte har overfor skadevolder. Følgelig kan de krav institusjonen har trådt inn i, ikke være mer omfattende enn de krav den skadelidte har overfor skadevolder. Ifølge dommen i *DAK* har koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 bokstav a, akkurat som forordning nr. 1408/71 artikkel 93 nr. 1 før den, bare som formål å sikre at enhver regressrett den ansvarlige institusjon måtte ha etter lovgivningen den anvender, blir anerkjent av de andre EØS-statene.

55. Videre er det fast rettspraksis i EU-domstolen at det materielle innhold i de rettigheter som er overført til en institusjon, og kravene som må være oppfylt for å kunne fremme et erstatningssøksmål for domstolene i den EØS-stat der ulykken skjedde, skal bestemmes etter lovgivningen i samme stat, herunder eventuelt relevante bestemmelser i internasjonal privatrett.¹⁴ Koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 kan ikke ha den virkning at den stifter ytterligere rettigheter for ytelsesmottakeren overfor tredjepart.¹⁵

56. Etter ESAs oppfatning kommer de samme prinsipper til anvendelse når det gjelder eventuelle selvstendige krav som den ansvarlige institusjon har overfor den part som er ansvarlig for å betale erstatning for å ha forårsaket ulykken. På samme måte reguleres

---

¹² Det vises til dommene i *Kordel m.fl.*, som omtalt over, avsnitt 21, og *DAK*, som omtalt over, avsnitt 17.

¹³ Det vises til dommene i *Kordel m.fl.*, som omtalt over, avsnitt 22, og *DAK*, som omtalt over, avsnitt 18.

¹⁴ Det vises til dommene i *Kordel m.fl.*, som omtalt over, avsnitt 27; *DAK*, som omtalt over, avsnitt 21, og *L'Etoile-Syndicat général*, som omtalt over, avsnitt 5 og 6.

¹⁵ Det vises til dommen i *Kordel m.fl.*, som omtalt over, avsnitt 17.

håndhevingen av slike rettigheter i den EØS-stat der ulykken inntraff, av lovgivningen i samme stat.

57. Imidlertid anfører ESA at ovennevnte prinsipper ikke kan tolkes eller anvendes slik at selve prinsippet om at den ansvarlige institusjon skal ha overførte rettigheter eller selvstendige krav, fratas sin begrunnelse. Formålet med retten til inntreden er å unngå at to identiske erstatningskrav skal løpe parallelt mot den erstatningsansvarlige. Nasjonal lovgivning i den stat der ulykken fant sted, kan ikke tolkes slik at den medfører at enhver rett til erstatning bortfaller av den ene grunn at den skadelidte er forsikret.

58. I denne sammenheng anfører ESA at å tillate saksøkte å nekte å betale erstatning for behandling på sykehus i Norge, ville bli det samme som å undergrave selve hensikten med forsikring eller subrogasjon. Slik ESA ser det, er saksøktes tolkning på dette punkt feil og kan ikke godtas.

59. Følgelig gjør ESA gjeldende at koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 er til hinder for å tolke nasjonal lovgivning dit hen at saksøker ikke får noen rett til erstatning for utgiftene i forbindelse med den skadelidtes behandling på sykehus i Norge.

60. Når det gjelder utgiftene til oppholdet på sykehus i Tyskland, er ESA ikke i stand til å forstå saksøktes påstand om at den skadelidte ikke hadde begrenset tapene. ESA gjør gjeldende at koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 ikke kan tolkes dit hen at saksøker ikke får noen rett til erstatning for utgiftene i forbindelse med den skadelidtes behandling på sykehus i Tyskland.

61. Når det gjelder utgiftene til behandling som ikke anses erstatningsmessig etter norsk rett, minner ESA om at omfanget av de rettigheter til erstatning som er overført til institusjonen, ikke kan overskride det den skadelidte ville ha hatt rett til etter lovgivningen i den EØS-stat der ulykken fant sted. Formålet med koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 er ikke å endre reglene for ansvar utenfor kontraktsforhold etter lovgivningen i sistnevnte EØS-stat. Tredjemanns ansvar vil fortsatt være underlagt de materielle regler den nasjonale domstol vanligvis anvender.

62. Følgelig gjør ESA gjeldende at det i den foreliggende sak er den nasjonale domstol som må vurdere om visse typer behandling er erstatningsmessige etter norsk lovgivning, og om det er tilfelle i forbindelse med det tredje omtvistede krav.

63. ESA anmoder EFTA-domstolen om å besvare de forelagte spørsmål på følgende måte:

- 1. Etter koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 bokstav a må andre EØS-stater, når den institusjon i den skadelidtes hjemland som har ansvar for å gi ytelser, etter dette lands rett inntre i den skadelidtes krav mot en tredjepart, anerkjenne institusjonens inntreden i kravet dersom utøvelsen av*

subrogasjonsadgangen ikke overskrider de krav den skadelidte ville ha hatt overfor skadevolder etter lovgivningen i den EØS-stat der ulykken fant sted, herunder eventuelt anvendelige internasjonale privatrettslige regler. Anvendelsen eller fortolkningen av slik lovgivning må imidlertid ikke frata koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 bokstav a dens praktiske betydning.

2. *Etter koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 bokstav b må andre EØS-stater, når den institusjon som har ansvar for å gi ytelse, har et selvstendig krav overfor tredjepart, anerkjenne slike krav dersom utøvelsen av disse rettigheter ikke overskrider de krav den skadelidte ville ha hatt overfor skadevolder etter lovgivningen i den EØS-stat der ulykken fant sted, herunder eventuelt anvendelige internasjonale privatrettslige regler. Anvendelsen eller fortolkningen av slik lovgivning må imidlertid ikke frata koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1 bokstav b dens praktiske betydning.*

Kommisjonen

64. Ifølge Kommisjonen følger det av EU-domstolens rettspraksis om fortolkningen av forordning nr. 1408/71 artikkel 93 nr. 1, som i det vesentlige er identisk med koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1, at etter artikkel 85 nr. 1 bokstav a må de rettigheter som er overført til den institusjon som har ansvar for å gi ytelse, og den regressrett som denne status medfører, anerkjennes av andre EØS-stater. Likevel kan omfanget av de rettigheter den inntredende part kan kreve, være begrenset til de rettigheter den skadelidte ville ha hatt overfor skadevolder i den EØS-stat der skaden ble påført.¹⁶

65. Etter Kommisjonens oppfatning kan imidlertid anvendelsen av nasjonal lovgivning i den EØS-stat der ulykken fant sted, på vurderingen av de konkrete krav fremsatt av en institusjon som har ansvar for å gi ytelse, ikke være av en slik art at den undergraver eller opphever selve hensikten med plikten til å anerkjenne retten til inntreden fastsatt i koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1.

66. Kommisjonen anfører at det kan hevdes at saksøktets fortolkning av nasjonal lovgivning når det gjelder visse omtvistede poster, ville medføre en grunnleggende undergraving av anerkjennelsen av retten til inntreden, som ville være i strid med koordineringsforordningen artikkel 85 nr. 1.

67. Når det gjelder det første av sakens omtvistede krav, fastholder Kommisjonen at etter koordineringsforordningen artikkel 19 har den stat som har ytt akutthjelpen, i dette tilfelle Norge, gitt behandlingen for Tysklands regning, som den stat der den kompetente institusjon er basert. Kommisjonen anfører at nasjonal lovgivning som nekter å anerkjenne

---

¹⁶ Det vises til dommene i *DAK*, som omtalt over, avsnitt 18, og *Kordel m.fl.*, som omtalt over, avsnitt 15.

retten til inntreden for en institusjon som har ansvar for å gi en ytelse, med den begrunnelse at privatpersonen var forsikret i samme institusjon, ville i det vesentlige oppheve retten til inntreden fastsatt i koordineringsforordningen artikkel 85.

68. Kommisjonen godtar argumentet om at gratis behandling i det norske helsevesen etter norsk lovgivning utgjør et tredjemannstap som ikke kan kreves dekket etter nasjonal erstatningsrett. Kommisjonen fastholder imidlertid at en situasjon der en persons behandling finansieres av det norske helsevesen, ikke er den samme som når behandlingen bare gis av det samme systemet men finansieres av kompetent myndighet i en annen EØS-stat. Følgelig gjør Kommisjonen gjeldende at selv om norsk intern rett kan begrense det nasjonale helsevesens rett til inntreden, følger det ikke av dét at den også kan begrense den rett til inntreden som er gitt direkte til andre institusjoner som har ansvar for å gi en ytelse etter forordningen.¹⁷

69. Når det gjelder det andre omtvistede krav, som gjelder kostnadene ved påfølgende behandling i Tyskland, minner Kommisjonen om at utgifter som en ansvarlig institusjon etter koordineringsforordningen artikkel 85 pådrar seg, må kunne søkes refundert etter retten til inntreden fastsatt i samme artikkel. Videre er det ikke innlysende at kostnadene for den ansvarlige parts forsikringsselskap ville ha vært lavere om den påfølgende operasjon hadde funnet sted i Norge.

70. Som et generelt prinsipp gjør Kommisjonen gjeldende at nasjonale regler som er til hinder for at en institusjon som har ansvar for å gi ytelser, kan oppnå en rett til inntreden, når begrunnelsen er at forsikringstakeren har overholdt reglene forbundet med hans nasjonale dekning, er grunnleggende i strid med tankegangen og formålet bak koordineringsforordningen og retten til inntreden fastsatt i artikkel 85 nr. 1.

71. Med hensyn til det tredje krav, som gjelder kostnader for behandlinger som ikke anses som erstatningsmessige etter norsk lov i den utstrekning den skadelidte ikke hadde fått dekket disse av den ansvarlige part etter norsk lov, gjør Kommisjonen gjeldende at disse kostnader heller ikke kan søkes dekket ved inntreden av den institusjon som er ansvarlig for å gi ytelsen.

72. Kommisjonen anmoder EFTA-domstolen om å besvare de forelagte spørsmål på følgende måte:

Dersom en institusjon som har ansvar for å gi en ytelse, utøver retten til inntreden etter forordning (EF) nr. 883/2004 artikkel 85 nr. 1 bokstav a overfor forsikringsselskapet til en part som har forårsaket en skade på territoriet til en annen medlemsstat som førte til nevnte institusjons utbetaling av trygdeytelser, skal omfanget av de krav nevnte institusjon har trådt inn i, bestemmes på grunnlag av

---

¹⁷ Det vises ved analogi til dommen i *Axa Belgium*, C-494/14, EU:C:2015:692.

lovgivningen i den medlemsstat institusjonen tilhører. De krav den inntredende part kan gjøre gjeldende, kan likevel ikke være mer omfattende enn de krav den skadelidte ville ha hatt overfor den ansvarlige part etter nasjonal lovgivning i den stat der ulykken fant sted.

Anvendelsen av nasjonal lovgivning i den medlemsstat der ulykken fant sted, på konkrete krav fremmet av en institusjon som har ansvar for å gi ytelser, kan ikke være av en slik art at den undergraver eller opphever selve hensikten med plikten til å anerkjenne retten til inntreden fastsatt i forordning (EF) nr. 883/2004 artikkel 85 nr. 1.

Páll Hreinsson
Saksforberedende
dommer